

Zaak C-725/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

27 november 2023

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

9 oktober 2023

Verzoekende partij:

M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna, gevestigd te R.

Verwerende partij:

R.W.

[omissis] [zaaknummer]

BESLISSING

Op 9 oktober 2023

heeft

de Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach VII Wydział Gospodarczy (rechter in eerste aanleg bevoegd voor handelszaken Katowice, Polen) [omissis]

[omissis] [samenstelling van de rechtsprekende formatie]

na op 9 oktober 2023 te Katowice

ter besloten terechtzitting

kennis te hebben genomen van

de vordering van M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa - akcyjna, gevestigd te R.

tegen R. W.

inzake een betaling

beslist:

1. Krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie wordt het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet artikel 2, punt 8, van richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (herschikking) (PB 2011, L 48, blz. 1) aldus worden uitgelegd dat de daarin opgenomen definitie niet alleen betrekking heeft op de hoofdsom die verschuldigd is voor de kenmerkende prestatie in het kader van de contractuele verhouding die aanleiding geeft tot de levering van goederen of de verrichting van diensten, maar ook op de kosten die ontstaan zijn in verband met de uitvoering van de overeenkomst in kwestie en die krachtens deze overeenkomst moeten worden vergoed door de schuldenaar?

[omissis] [schorsing van de behandeling]

[omissis]

- MOTIVERING -

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Partijen in de procedure

Verzoekster: M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa - akcyjna, gevestigd te R.

[omissis]

[omissis] [verzoeksters adres en gegevens van haar gemachtigde]

Verweerder: R. W.

die een economische activiteit uitoefent

onder de naam Firma Handlowo-Uslugowa A., gevestigd te Katowice

[omissis]

[omissis] [verweerders adres]

Prejudiciële vraag

[omissis]

[herhaling van de gestelde vraag]

Feiten

Partijen zijn ondernemers. Verzoekster is een commanditaire vennootschap op aandelen en verweerder oefent een economische activiteit in eigen naam uit.

In het kader van hun economische activiteit hebben partijen op 3 juli 2019 een huurovereenkomst voor onbepaalde tijd gesloten ten aanzien van een bedrijfsruimte op een perceel gelegen te K.

Uit hoofde van de gesloten overeenkomst heeft verweerder zich verbonden tot het betalen van:

- huur (op de datum van sluiting van de overeenkomst) ten bedrage van 270 Poolse zloty (PLN) netto, vermeerderd met de verschuldigde belasting over de toegevoegde waarde (tegen een tarief van 15 PLN per vierkante meter gehuurde oppervlakte); vastgesteld is tevens dat de huur vooraf moest worden betaald, uiterlijk op de tiende dag van elke maand;

- vergoedingen voor nutsvoorzieningen, met inbegrip van de prijs die werd gevraagd om te voorzien in de behoeften van de huurder op het gebied van verwarming, gas en elektriciteit, alsmede alle vaste vergoedingen die uit hoofde van de levering van deze voorzieningen door de verhuurster moesten worden betaald; de gefactureerde tijdvakken en de frequentie van uitreiking van de kostenfacturen zijn vastgesteld door de verhuurster (verzoekster); deze vergoedingen, vermeerderd met de verschuldigde belasting over de toegevoegde waarde, moesten worden betaald binnen een termijn van 5 dagen na betekening van de betreffende factuur aan de huurder (verweerder);

- een maandelijks forfaitaire vergoeding uit hoofde van de participatie in het dekken van alle lasten, uitgaven en kosten in verband met de gehuurde faciliteit (op de datum van sluiting van de overeenkomst) ten bedrage van 10 PLN per vierkante meter gehuurde oppervlakte (met inbegrip van 0,42 PLN netto voor het eeuwigdurende vruchtgebruik, alsmede een nettobedrag van 1,93 PLN uit hoofde van de onroerendezaakbelasting, 1,00 PLN netto voor de gemeentelijke afvalverwijdering en 8,65 PLN netto uit hoofde van andere lasten en uitgaven); deze vergoeding omvatte met name publieke heffingen en andere vergoedingen, afschrijvingskosten, kosten voor het bemannen van het poortgebouw, beheer- en schoonmaakkosten alsmede kosten voor reparaties, onderhoud en herstellingen; de vergoeding moest vooraf worden betaald, uiterlijk op de tiende dag van elke maand.

Tijdens de looptijd van de overeenkomst heeft verzoekster voor elke krachtens de overeenkomst verschuldigde betaling telkens 3 afzonderlijke facturen uitgereikt.

Verzoekster heeft de nutsvoorzieningen (als genoemd in punt 3b) niet rechtstreeks geleverd maar heeft de kosten die zij zelf aan de leveranciers heeft betaald doorgefactureerd aan de verweerder.

Partijen zijn overeengekomen hoeveel rente aan verzoekster verschuldigd is in het geval van vertraging bij de betaling van de huur of één van de hierboven genoemde vergoedingen. Deze rente diende te worden vastgesteld aan de hand van de maximale rentebedragen als genoemd in artikel 481, § 2¹, van de kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) (maximale vertragingsrente).

Op 13 september 2019 hebben partijen een aanvullende overeenkomst gesloten waarbij zij het voorwerp van de overeenkomst hebben uitgebreid met nog een bedrijfsruimte.

Bij brief van 28 mei 2020 heeft verzoekster de met verweerder gesloten huurovereenkomst met onmiddellijke ingang opgezegd.

In het kader van de procedure voor de verwijzende rechter vordert verzoekster van verweerder betaling van een bedrag van 13 933,89 [PLN]. Dit bedrag bestaat uit:

- de bedragen die verschuldigd zijn uit hoofde van 26 onbetaalde facturen, waarvan er 11 betrekking hebben op onbetaalde nutsvoorzieningen, 7 op de forfaitaire vergoeding uit hoofde van de participatie in het dekken van alle lasten, uitgaven en kosten in verband met de gehuurde faciliteit en 8 op de huur; in totaal belopen de onbetaalde facturen een bedrag van 9 397,89 PLN;
- een vast bedrag van 40 EUR uit hoofde van alle niet tijdig betaalde facturen (dat wil zeggen 26 x 40 EUR) ten belope van in totaal 4 536,00 PLN.

Verweerder heeft geen standpunt in de zaak ingenomen.

Toepasselijke bepalingen van Unierecht

Artikel 1, lid 2, van richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (hierna: „richtlijn 2011/7”):

Deze richtlijn is van toepassing op alle betalingen tot vergoeding van handelstransacties.

Artikel 2, lid 8, van richtlijn 2011/7:

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt [...] onder [„verschuldigd bedrag” verstaan]:

[...]

[...] de hoofdsom die binnen de contractuele of wettelijke betalingstermijn had moeten worden voldaan, inclusief toepasselijke belastingen, rechten, heffingen of kosten als vermeld in de factuur of in een gelijkwaardig verzoek tot betaling [...]

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2011/7:

De lidstaten zorgen ervoor dat bij handelstransacties tussen ondernemingen de schuldeiser zonder aanmaning recht heeft op interest voor betalingsachterstand, voor zover aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a) de schuldeiser heeft zijn contractuele en wettelijke verplichtingen vervuld, alsmede
- b) de schuldeiser heeft het verschuldigde bedrag niet op tijd ontvangen, tenzij de schuldenaar niet verantwoordelijk is voor de vertraging.

Artikel 6, lid 1, van richtlijn 2011/7:

De lidstaten zorgen ervoor dat de schuldeiser wanneer bij handelstransacties interest voor betalingsachterstand overeenkomstig de artikelen 3 of 4 verschuldigd wordt, minstens een vast bedrag van 40 EUR mag invorderen.

Arrest van 20 oktober 2022, BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806

Toepasselijke bepalingen van nationaal recht

Artikel 659, § 1, van de ustawa-Kodeks cywilny (wet houdende het burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 luidt:

Bij een huurovereenkomst verbindt de verhuurder zich ertoe om een zaak voor bepaalde of onbepaalde tijd aan de huurder in gebruik te geven en verbindt de huurder zich ertoe om aan de verhuurder de overeengekomen huurprijs te betalen.

Artikel 4, punt 1a, van de ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (wet betreffende de bestrijding van buitensporige vertragingen bij handelstransacties) van 8 maart 2013 is als volgt verwoordt:

De in de wet gebruikte termen betekenen: geldelijke prestatie – de tegenprestatie voor de levering van goederen of de verrichting van diensten in het kader van een handelstransactie.

In artikel 7, lid 1, van deze wet is bepaald:

Met uitzondering van transacties waarbij de schuldenaar een overheidsinstantie is, heeft de schuldeiser bij handelstransacties zonder ingebrekestelling recht op de wettelijke rente voor betalingsachterstanden bij handelstransacties, tenzij de partijen een hogere rente zijn overeengekomen, voor de periode vanaf de dag waarop de geldelijke prestatie opeisbaar is geworden tot de dag waarop betaling

heeft plaatsgevonden, voor zover de volgende voorwaarden cumulatief zijn vervuld:

- 1) de schuldeiser heeft zijn eigen prestatie verricht;
- 2) de schuldeiser heeft de betaling niet verkregen binnen de bij de overeenkomst vastgestelde termijn.

Artikel 10, lid 1, van die wet luidt:

Vanaf de dag waarop de in artikel 7, lid 1, of artikel 8, lid 1, bedoelde rente opeisbaar wordt, heeft de schuldeiser er, bij wijze van vergoeding van de invorderingskosten, zonder ingebrekestelling recht op dat de schuldenaar hem een bedrag betaalt ten belope van:

- 1) 40 EUR – indien de waarde van de geldelijke prestatie niet hoger is dan 5 000 PLN;
- 2) 70 EUR – indien de waarde van de geldelijke prestatie hoger is dan 5 000 PLN, maar lager dan 50 000 PLN;
- 3) 100 EUR – indien de waarde van de geldelijke prestatie gelijk is aan of hoger is dan 50 000 PLN.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

Zoals hierboven is aangegeven, heeft het geding betrekking op een vordering tot betaling door verweerder, die de huurder (gebruiker) van de verhuurde ruimte is, aan verzoekster, die de verhuurster van de in gebruik gegeven ruimte is. De ingestelde vordering betreft de huur, de vergoedingen voor de verbruikte nutsvoorzieningen (onder meer elektriciteit, verwarming en water) alsmede andere vergoedingen in verband met het onderhoud van het pand. Bovendien vordert verzoekster ten aanzien van alle onbetaalde facturen vergoeding van de invorderingskosten.

De verplichting tot het betalen van de huur en de genoemde vergoedingen vloeit voort uit een schriftelijke huurovereenkomst tussen partijen. Verzoekster heeft voor elke van de genoemde vorderingen een factuur (dat wil zeggen 3 afzonderlijke facturen) uitgereikt. Volgens de overeenkomst werden de huur en de vergoedingen voor het onderhoud van het pand maandelijks gefactureerd en moesten deze vergoedingen vooruit worden betaald, uiterlijk op de tiende van elke maand. Wat betreft de vergoedingen voor de nutsvoorzieningen kon de verhuurster de gefactureerde tijdvakken en de frequentie van uitreiking van de facturen vrijelijk vaststellen en diende de betaling te worden verricht binnen een periode van 5 dagen na betekening van de betreffende factuur.

De leveranciers van de nutsvoorzieningen waren externe entiteiten waarmee verzoekster overeenkomsten had gesloten en waaraan zij betalingen heeft

uitgekeerd. Vervolgens zijn deze kosten doorgefactureerd aan de verweerder, die daadwerkelijk gebruik van deze voorzieningen heeft gemaakt. De vergoeding voor het onderhoud van het pand was forfaitair van aard en diende ter dekking van verzoeksters uitgaven uit hoofde van onder meer publieke heffingen, reparaties, schoonmaak, beheer en afschrijvingen.

Van de 26 facturen waarop de in de procedure ingestelde vordering tot betaling betrekking heeft, hebben er 11 betrekking op vergoedingen uit hoofde van verbruikte nutsvoorzieningen, 7 op forfaitaire vergoedingen in verband met het onderhoud van het pand en 8 op de huur zelf.

De feiten in de onderhavige zaak zijn in wezen onbetwist. Na een afschrift van de vordering te hebben ontvangen heeft verweerder geen verweerschrift ingediend. Hij is evenmin ter terechtzitting verschenen om een standpunt ten gronde in te nemen. Bij de nationale rechter is evenwel twijfel gerezen over de juridische beoordeling van de zaak.

Naar het oordeel van de onderzoekende rechter is sprake van een kwestie die een uitlegging van het Unierecht vereist, namelijk van artikel 2, punt 8, van richtlijn 2011/7. Twijfel bestaat namelijk over de vraag of verzoekster aanspraak kan maken op vergoeding van de invorderingskosten ten aanzien van facturen die geen betrekking hebben op de huur voor de verschillende maanden. Met andere woorden, de vraag is gerezen of een „verschuldigd bedrag” in de zin van de richtlijn betrekking kan hebben op elk contractueel overeengekomen bedrag, ook wanneer het uitsluitend verband houdt met de vergoeding van door de ondernemer gemaakte kosten en niet overeenstemt met een voor de betreffende rechtsbetrekking kenmerkende prestatie.

Volgens de bepalingen van het Poolse burgerlijk wetboek verbindt de verhuurder zich ertoe om een zaak voor bepaalde of onbepaalde tijd aan de huurder in gebruik te geven en verbindt de huurder zich ertoe om aan de verhuurder de overeengekomen huur te betalen. De betaalde huur is het aan de verhuurder verschuldigde equivalent van het gebruik van de betreffende zaak door de huurder. Het betreft derhalve een aan de verhuurder verschuldigde vergoeding voor het gebruik van de beschikbaar gestelde zaak door de huurder. De partijen kunnen in de overeenkomst evenwel ook de verplichting opnemen dat nog andere prestaties moeten worden verricht, welke bekendstaan onder de naam van de aanvullende prestaties of de overige van de verhuurder losstaande vergoedingen. Deze prestaties zijn evenwel niet vervat in de huur.

Nu vaststaat dat de door partijen gesloten overeenkomst een handelstransactie is (zie zaak RL (Richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstand), C-199/19, EU:C:2020:548), hebben zowel de mogelijkheid om in het kader van een dergelijke handelstransactie vertragingsrente te vorderen als de vergoedingen uit hoofde van de invorderingskosten krachtens de nationale wetgeving tot omzetting van voornoemde richtlijn betrekking op geldelijke prestaties die moeten worden opgevat als tegenprestatie voor de levering van goederen of de verrichting

van diensten in het kader van een handelstransactie. Hoewel op dit gebied geen uitgebreide rechtspraak bestaat, wordt een „geldelijke prestatie” door bepaalde rechters opgevat als een prestatie die overeenstemt met de niet-geldelijke prestatie van de wederpartij bij de overeenkomst [zie bijvoorbeeld arrest van de Sąd Apelacyjny w Warszawie (rechter in tweede aanleg Warschau, Polen) van 3 januari 2020 [omissis]]. Een soortgelijk standpunt wordt ingenomen door bepaalde vertegenwoordigers van de rechtsleer [omissis]. [verwijzing naar de rechtsleer].

De twijfels van de verwijzende rechter worden evenmin weggenomen door een analyse van de bepalingen van de richtlijn en de daaraan voorafgaande overwegingen. In dit verband lijken artikel 1, lid 2, van de richtlijn, waarin het materiële kader voor de toepassing ervan wordt vastgesteld, alsook artikel 2, punt 8, van de richtlijn relevant te zijn.

De eerste van de genoemde bepalingen heeft betrekking op alle betalingen tot vergoeding van handelstransacties. In overweging 8 wordt aangegeven dat het toepassingsgebied van de richtlijn moet worden beperkt tot betalingen tot vergoeding van handelstransacties en dat de richtlijn niet mag strekken tot regulering van transacties met consumenten, interest betreffende andere betalingen zoals betalingen uit hoofde van de wetgeving inzake cheques en wissels, of betalingen bij wijze van schadeloosstelling met inbegrip van betalingen uit hoofde van verzekeringspolissen. Het begrip „vergoeding” is evenwel niet gedefinieerd. Voorts hebben de bij wijze van voorbeeld genoemde gevallen die buiten het toepassingsgebied van de richtlijn vallen betrekking op situaties waarin de betalingsverplichting naar haar aard niet eens in de buurt komt van betalingen uit hoofde van een overeenkomst als die tussen partijen bij het onderhavige geschil.

De Uniewetgever heeft het begrip „verschuldigd bedrag” gedefinieerd als de hoofdsom die binnen de contractuele of wettelijke betalingstermijn had moeten worden voldaan, inclusief toepasselijke belastingen, rechten, heffingen of kosten als vermeld in de factuur of in een gelijkwaardig verzoek tot betaling. Het Hof heeft reeds de gelegenheid gehad om dit begrip uit te leggen, namelijk in de zaak [BFF Finance Iberia]. Die zaak had evenwel betrekking op een andere context dan die welke in de onderhavige zaak aan de orde is.

De juiste uitlegging van deze regel is van groot belang, aangezien een van de voorwaarden voor de mogelijkheid tot het vorderen van verdragingsrente (artikel 3, lid 1) erin bestaat dat de schuldeiser het hem verschuldigde bedrag niet tijdig heeft ontvangen. Het recht op het vorderen van een vergoeding voor de gemaakte invorderingskosten ten aanzien van het verschuldigde bedrag ontstaat pas op het tijdstip waarop het recht wordt verworven om betaling van rente te vorderen. De richtlijn is op identieke wijze omgezet in de Poolse rechtsorde.

In het licht van voorgaande overwegingen zij opgemerkt dat de begrippen „vergoeding” en „verschuldigd bedrag” met elkaar samenhangen. Indien het

toepassingsgebied van de richtlijn zich uitsluitend uitstrekt tot betalingen die een tegenprestatie vormen in het kader van een handelstransactie, kan het begrip „verschuldigd bedrag” geen betrekking hebben op betalingen die verschuldigd zijn op andere gronden. Derhalve moet worden nagegaan of de in artikel 2, punt 8, van de richtlijn bedoelde hoofdsom uitsluitend betrekking heeft op betalingen uit hoofde van een niet-geldelijke prestatie die kenmerkend is voor de betreffende rechtsbetrekking en die door de overeenkomstsluitende ondernemer moet worden verricht.

De verwijzende rechter is van oordeel dat een bedrag dat verschuldigd is uit hoofde van een handelstransactie uitsluitend kan worden opgevat als een bedrag dat bestemd is tot vergoeding van de eigen niet-geldelijke prestatie van de schuldeiser (levering van het goed of verrichting van de dienst) en geen betrekking kan hebben op uitgaven of andere tijdelijk gemaakte kosten, indien deze niet zijn ingecalculeerd en geen onderdeel uitmaken van het uit hoofde van deze prestatie verschuldigde bedrag. In handelsrelaties lijkt het namelijk een beginsel te zijn dat de verschuldigde vergoeding wordt vormgegeven met inachtneming van de gemaakte kosten en de verwachte winst. Wanneer deze componenten contractueel worden afgescheiden, moet worden aangenomen dat het deel ter dekking van de gemaakte kosten in dat geval niet strekt tot betaling uit hoofde van de verrichting van een dienst of de levering van een goed. Anders zou de schuldeiser aanspraak kunnen maken op verschillende vaste vergoedingen voor iets wat in beginsel één enkele prestatie vormt. Naar analogie moeten betalingen worden beoordeeld die weliswaar verband houden met de betreffende handelstransactie maar die naar hun aard en oorsprong niet kunnen worden ingecalculeerd in het aan de schuldeiser verschuldigde bedrag. In dit verband kan bijvoorbeeld worden verwezen naar de hierboven genoemde kosten voor het leveren van nutsvoorzieningen, die worden geleverd door externe entiteiten, die niet worden of moeten worden geleverd door een van de partijen bij de overeenkomst (de betrokken partij schakelt de genoemde onderaannemers namelijk niet in om een eigen verplichting na te komen) en die door deze partij uitsluitend worden doorgefactureerd. Het betreft nevenuitgaven die ontstaan in de marge van de kenmerkende prestatie van de schuldeiser.

Indien de schuldeiser bepaalde kosten heeft gemaakt die hem door de schuldenaar binnen een bepaalde termijn moeten worden vergoed, dan kan dit in het geval van vertraging anderzijds evenwel negatieve gevolgen hebben voor zijn financiële situatie en ertoe leiden dat hij voor zijn lopende activiteiten een beroep moet doen op externe financieringsbronnen. In dat verband is twijfel bij de nationale rechter gerezen. De vaststelling van de richtlijn was onder meer bedoeld om dit soort situaties tegen te gaan, aangezien dergelijke situaties niet zonder gevolgen blijven voor het concurrentievermogen en de winstgevendheid van ondernemingen op de interne markt.

Het antwoord op de gestelde vraag zal derhalve relevant zijn voor de uitspraak ten aanzien van de vordering tot betaling van een vaste vergoeding uit hoofde van de uitgereikte en niet tijdig betaalde facturen, met inbegrip van de bedragen die

verschuldigd zijn uit hoofde van de forfaitaire vergoeding in verband met het onderhoud van het pand en de verbruikte nutsvoorzieningen. Hoewel de verweerder de ingestelde vordering op dit punt niet betwist, is de nationale rechter betamelijkerwijs ambtshalve gehouden om de bepalingen van materieel recht toe te passen.

[omissis]

[omissis] [samenstelling van de rechtsprekende formatie]

[omissis]

[omissis] [nationale procedurekwesties]

K., 9 oktober 2023

[omissis]

[omissis] [samenstelling van de rechtsprekende formatie]

WERKDOCUMENT